Garenmarkt ***Uitgebreide versie van artikel in Hart van de Stad krant dec. '16***

Maak er een mooi plein van

Afb. 1 Kort Levendaal voor de kaalslag voor parkeren (collectie ELO)

Binnenkort start de bouw van de parkeergarage op de Garenmarkt. Door die garage zullen de bereikbaarheid en kwaliteit van de binnenstad verbeterd worden. Twee vliegen in één klap. Even doorzetten en daarna: iedereen blij!? Zeker de automobilist die de binnenstad wil bezoeken en hopelijk ook de omwonenden die hun auto op een goede parkeerplek kwijt kunnen. Maar of er ook een mooi plein ontstaat, is een stuk onzekerder. Er ligt nog geen ontwerp voor het plein en de beleidsuitgangspunten wijzen nog niet eenduidig in de goede richting. Er is dus werk aan de winkel: laten we er alles aan doen om er een goed en mooi plein van te maken.

Voor het goede begrip: Het plangebied is de trapezevormige ruimte tussen de Raamsteeg, Korevaarstraat, Levendaal (langs de synagoge) en Garenmarkt (parallel aan het Kruitschip).

Werkgroep Garenmarkt

Ter voorbereiding van het standpunt van de wijkvereniging over de inrichting van het plein is de 'Werkgroep Garenmarkt' opgericht. Die zal uw ideeën en de noodzakelijke achtergrondinformatie verzamelen en in januari 2017 een bijeenkomst organiseren voor alle geïnteresseerden.
Dit is dus een oproep om met ideeën te komen en zo de geesten rijp te maken.

Stedenbouwkundige uitgangspunten

Vanuit de ontwerpen van de parkeergarage en voor de Centrumroute zijn de stedenbouwkundige randvoorwaarden bepaald voor het plein. Die zien er als volgt uit:

- Op het plein komt één in- en uitgangsgebouw, pal op de rooilijn van de Korevaarstraat. Het wordt een compact gebouw met een glazen wand en luifel aan de zijde van het plein.
- Aan de Garenmarktzijde, tegenover de ingang van Plata, komt een kleine nooduitgang: een dicht gebouwtje van 1,20 meter hoog.
- Het deel van de (historische) Garenmarkt inclusief de bomen, dat parallel loopt aan het Kruitschip, wordt gehandhaafd.
- Het deel van het Levendaal, dat loopt langs de synagoge richting Steenschuur, wordt aan beide zijden voorzien van bomen.
- Op het dak van de parkeergarage komt een deklaag van ca. 1,5 meter, geschikt voor bomen.

We stellen voor daar aan toe te voegen dat de vorm van de (historische) Garenmarkt wordt hersteld door een ‘Janus-gebouw’ van ca 72 meter lang en 4,5 meter breed. Een gebouw dus met twee gezichten: aan de ene zijde gericht naar het plein en aan de andere zijde naar het Kruitschip. Dat gebouw neemt de beoogde nooduitgang van de garage in zich op.

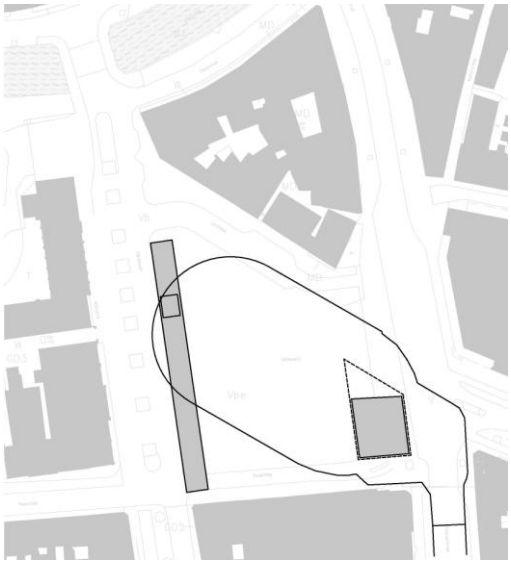

Afb. 2 *Plein met in-en uitgangsgebouw rechts (oostzijde), en links (westzijde) de nooduitgang, opgenomen in het ‘Janus-gebouw’ (tekening Mulder Van Tussenbroek)*

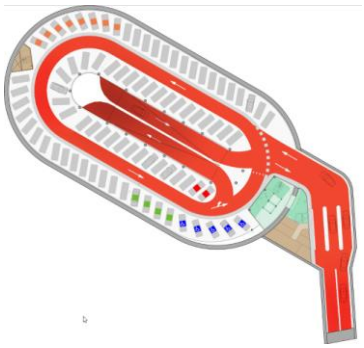

afb. 3 contouren van parkeergarage met in- en uitgang op de Korevaarstraat

Bestuurlijke standpunten

In november 2012 heeft de gemeenteraad in de nota Verder met de binnenstad vastgelegd dat de Garenmarkt moet worden omgevormd tot een binnenstadsplein met daaronder een grote parkeergarage van tenminste 425 plaatsen, die in combinatie met de bestaande Hoogvliet-garage leidt tot een bronpunt met bijna 1000 parkeerplaatsen. De raad heeft toen uitgesproken dat de Garenmarkt een aantrekkelijk plein moet worden voor de binnenstad, waar evenementen kunnen plaatsvinden, maar waarop groen en terrassen mogelijk moeten zijn en parkeren op maaiveld zo veel mogelijk moet worden teruggedrongen. In november 2013 heeft de raad daar bij motie nog aan toegevoegd dat de gemeente in overleg met de omwonenden, ondernemers en andere direct belanghebbenden een plan zal maken voor een mooi plein op de Garenmarkt, inclusief de verkeerssituatie en het Hoogvlietblok. Daarmee is nog geen begin gemaakt.

Daarnaast is bij de collegevorming afgesproken dat op ‘beeldbepalende plekken’ in de binnenstad parkeerplaatsen zullen worden opgeheven en dat als vervanging daarvan ‘parkeerplekken op maaiveld’ zullen worden gezocht, op plekken (zoals de Garenmarkt?) die goed te vinden zijn via de P-route. We tasten nog in het duister over de vraag waarom die plekken op maaiveldniveau en niet in de parkeergarages worden gezocht.

Ook hebben we nog geen duidelijk antwoord van de gemeente gekregen op onze vraag of bewoners van de omgeving van de Garenmarkt tegen vergunningstarieven in de ondergrondse garage hun auto mogen parkeren.

Geschiedenis

Afb.4 luchtfoto uit ca. 1970: parkeren op grotendeels Gesloopte bebouwing op Garenmarkt; gedempte stuk Levendaal (met Synagoge op hoek met Korevaarstraat)

afb.5: Korevaar ca.1959: links hoekpand, resp. niet gedempte deel Levendaal; resp. Korevaarstraat richting Breestraat

Afb. 6 (historische) Garenmarkt, vanaf Raamsteeg richting Steenschuur, met links meisjes HBS en rechts panden die gesloopt zijn t.b.v. parkeerterrein en op voorgrond Sonja tweede van links

afb.7 (Historische) Garenmarkt: Andere kijkrichting: In (later gesloopte wand is kleine steeg te zien ter hoogte van zuil met met garenbol.

afb.8 Gezien vanaf Steenschuur, met rechts het voormalig geologisch museum en het voormalige Leefsteenbruggetje over het toen nog niet gedempte Levendaal

De historische Garenmarkt dateert deels van na 1591 toen de ‘raamlanden’ tussen de Doezastraat en de Korevaarstraat werden verkaveld tot een nieuwbouwwijkje. Later werd hier de Garenmarkt gehouden. Tussen die markt en de Korevaarstraat (de voormalige Zijdgracht) en het Levendaal was bebouwing. In 1962 is het Kort Levendaal, waaraan de synagoge ligt, gedempt. In de jaren zeventig is een groot deel van de bebouwing gesloopt. De zo ontstane vrijgekomen ruimte is vervolgens gebruikt als parkeerplaats. Het plein dat nu veelal wordt aangeduid als Garenmarkt.

Misschien moet in de nabije toekomst de naam van het plein aangepast worden. Veel mensen kennen alleen het plein als Garenmarkt, van de historische Garenmarkt met dezelfde naam hebben ze vaak geen weet. Wat zou u denken van ‘Raamplein’ of ‘Nieuwe Garenmarkt’?

Wat is een goed plein?
De meeste pleinen in de Leidse binnenstad komen voort uit marktplaatsen en zijn niet ontworpen als plein. Het zijn vaak restruimtes. Dat geldt ook voor wat we nu verstaan onder het parkeerplein de Garenmarkt: een ruimte die ontstaan is door de sloop van gebouwen ten behoeve van parkeren. Het is zaak om er een plein van te maken!
Het Stadslab probeert in het Leidse pleinenboek (Stadslab/Ginkgo ’11) antwoord te geven op de vraag wat een goed plein is. Hét recept voor een geslaagd plein bestaat niet. Maar er bestaan wel goede tips, zoals de tien principes van het Project for public spaces. Classicistische bouwers beklemtonen dat een plein een goede maat moet hebben. Anderen pleiten voor een gevarieerde invulling van de ‘plint’ van de omliggende bebouwing, en de overgang van privé naar publiek moet logisch voelen. Ook moeten functie en vorm passen bij de omgeving en bij de rest van de stad. Vaak krijgen pleinen een tweede leven doordat ze in de loop van de tijd worden aangepast aan de behoefte van de gebruikers.
De voormalige Leidse ’stadsstedenbouwer’ Maarten Schmitt adviseert te zoeken naar de identiteit van de plek en daarbij de ervaringen van de gebruikers mee te nemen: “Ontwikkel vervolgens alternatieven en durf ook extreme opties te verkennen”, zegt hij. Hans Karssenberg (Stipo-team) verwijst eveneens voor de kennis van ‘pleintradities’ naar de buurtbewoners, maar bepleit ook inschakeling van allerlei deskundigen waaronder een ‘stadsakoesticus’. Geen overbodige luxe voor de Garenmarkt, want een plein kan geluid absorberen of versterken. Aangetoond is dat kabbelend water universeel het meest populaire geluid is. Fonteinen staan er dus niet voor niets!

OPROEP: Kom op met die ideeën!
De officiële planvorming voor het plein zal waarschijnlijk starten in de herfst van volgend jaar. De parkeergarage zal in 2019 gereed zijn. We hebben dus nog tijd om de geesten rijp te maken voor iets moois. De gemeente is van plan om een klankbordgroep te vormen van wijkbewoners en ondernemers. Laten we daar niet op wachten en nu al met creatieve ideeën komen.
In deze fase van de planvorming gaat het vooral om stedenbouwkundige voorstellen. Met andere woorden om voorstellen met betrekking tot de functie van het plein.

- Moet het vooral een verblijfsfunctie hebben; een link leggen met het groen van het Van der Werfpark; een evenementenplein worden of een combinatie daarvan?
- Staat het op zichzelf of moet het een toevoeging zijn aan de kwaliteit van de binnenstad; moet het een verfraaiing vormen aan het ‘bronpunt’ dat bezoekers verleidt om de binnenstad te bezoeken?

- Wat zou de hoofdstructuur van het plein moeten zijn?
- Welke referentiebeelden zijn er voor het beoogde karakter van het plein?

Zoiets als?

Of?

Of?

Of?

UW IDEE
UW IDEE
UW IDEE
UW IDEE
UW IDEE
UW IDEE

Op de website van onze wijk (www.pieterswijk.nl) is een pagina ingeruimd voor de Garenmarkt-discussie. Zie daar voor meer informatie.

Stuur ons s.v.p. uw ideeën vóór de bijeenkomst in januari ’17.

Werkgroep Garenmarkt p.a.: Kruitschip 30, 2311RS Leiden, Email: frencken.huub@xs4all.nl
Huub Frencken, Frank Mulder, Jan Pieters, Sonja Wagemans, met Patrick Colly op de achtergrond.